

Yayın Geliş Tarihi: 22.02.2023
Yayına Kabul Tarihi: 01.06.2023
Online Yayın Tarihi: 15.09.2023
<http://dx.doi.org/10.16953/deusosbil.1255118>

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Cilt: 25, Sayı: 3, Yıl: 2023 Sayfa: 1346-1373
E-ISSN: 1308-0911

Araştırma Makalesi

KORUNMA İHTİYACI OLAN ÇOCUĞUN EKOLOJİK SİSTEM KURAMI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ: *SYSTEM CRASHER* FİLMİ ÖRNEĞİ

Rabia ERTEN*

Özge KELEBEK**

Öz

Bu çalışma kapsamında ekolojik sistem kuramının kavramları ve sunduğu fikirler bağlamında System Crasher (Nora Fingschdeith, 2019) filminin başkahramanı olan 9 yaşındaki Benni isimli koruyucu bakım hizmetinden yararlanan çocuğun gelişim sürecine etki eden çevresel faktörlerin detaylı bir şekilde ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Buna ek olarak System Crasher filminin ekolojik sistem kuramı bağlamında değerlendirilmesinin sosyal hizmet eğitiminde kuramsal bilginin öğretilmesinde nasıl kullanılabileceği sorusuna da cevap aranmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılarak film incelenmiş ve içerik analizi uygulanmıştır. Filmdeki sahnelerin canlandırılmasına yardımcı olacak veriler betimsel anlatım yolu ile aktarılmıştır. Ekolojik sistem kuramı Benni'nin gelişim sürecini, yaşadığı problemlerin kaynaklarını ve bu doğrultuda yapılacak müdahalelerin neler olabileceğini daha geniş bir perspektiften anlama imkânı sunmuştur. Benni özelinde yapılan bu araştırma; ekolojik sistem kuramının sunduğu bilgi zemininden yararlanarak korunma ihtiyacı olan çocuklara yönelik biyopsikososyal değerlendirme ve müdahalelerin gerekli olduğu temel argümanını ortaya koymaktadır. Aynı zamanda System Crasher filmi örneğinde yapılan bu değerlendirme, sosyal hizmet eğitiminde kuramsal bilginin öğretilmesinde filmlerin kullanımının nasıl olacağına dair fikir vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Ekolojik Sistem Kuramı, Sosyal Hizmet, Korunma İhtiyacı, Çocuk, System Crasher Filmi.

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi (APA 6. Sürüm):

Erten, R. & Kelebek, Ö. (2023). Korunma ihtiyacı olan çocuğun ekolojik sistem kuramı bağlamında incelenmesi: *System Crasher* filmi örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25 (3), 1346-1373.

* Arş.Gör., İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, ORCID: 0000-0002-4825-4232, rabia.erten@iuc.edu.tr, rabiaerten27@gmail.com

** Arş.Gör., Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, ORCID: 0000-0003-0951-6815, zgekelebek@gmail.com

Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.

EXAMINATION OF THE CHILD IN NEED OF PROTECTION WITHIN THE CONTEXT OF ECOLOGICAL SYSTEM THEORY: THE EXAMPLE OF THE MOVIE SYSTEM CRASHER

Abstract

Within the scope of this study, it is aimed to reveal in detail the environmental factors affecting the development process of the 9-year-old child named Benni, the protagonist of the movie System Crasher (Nora Fingschdeith, 2019), who benefits from foster care services, in the context of the concepts and ideas presented by the ecological system theory. In addition, an answer was sought to the question of how the evaluation of the movie System Crasher in the context of ecological system theory can be used in teaching theoretical knowledge in social work education. In the study, the movie was analyzed using qualitative research method and content analysis was applied. The data, which will help represent the scenes in the movie were conveyed through descriptive narration. The ecological system theory provided the opportunity to understand Benni's development process, the sources of the problems he experienced and the interventions to be made in this direction from a broader perspective. This research on Benni puts forward the basic argument that biopsychosocial assessments and interventions are necessary for children in need of protection by utilizing the knowledge base provided by ecological systems theory. At the same time, this evaluation in the example of System Crasher movie gives the idea about how movies will be used in teaching theoretical knowledge in social work education.

Keywords: *Ecological System Theory, Social Work, Need for Protection, Child, System Crasher Movie.*

GİRİŞ

Sosyal hizmet birbirine bağlı yapılar ve bu yapılar arasındaki ilişkilerle çalışmayı gerektirir. Bireyler içinde buldukları ortamda kurdukları yakın ilişkiler, sosyal ağlar ve kültürel etkileşimler dâhil olmak üzere çeşitli sistemlerde gelişimini sürdürür. Bu şekilde pek çok faktörün dahil edilerek bir çalışma yapılması karmaşayı da beraberinde getirebilir. Ekolojik sistem kuramının sunduğu çerçeve ve anlayış bu karmaşayı gidermek için bir harita sağlar; sistematik bilgi toplama, gözlem ve gerçekçi kanıtlardan faydalanmayı, kişi ve kişiler arası faktörlerle birlikte sosyal, örgütsel ve ekonomik etkileri değerlendirmeyi teşvik eder (Baldwin & Walker, 2015, s. 259; Mattaini, 2008, s. 355). Bireyi içinde yer aldığı sosyal ve fiziksel çevrelerle birlikte değerlendiren ekolojik sistem kuramı, kişi, aile, grup ve topluluklarla çalışan sosyal hizmet mesleğinde önemli bir yere sahiptir (Baykara Acar & Acar, 2002, s. 30).

Sosyal hizmetin bilgi temelinde yer alan kuramların öğretilmesi ve anlaşılabilmesi amacıyla, farklı yöntemlere başvurulabilmektedir. Gerçek veya kurgu fark etmeksizin örnek vakalar üzerinden kuramların öğretilmesi yaygın bir metottur. Kurgu üzerinden değerlendirmeye bir örnek de sinema ile yapılan değerlendirmelerdir. Sinemasal anlatılar bu bağlamda verimli bir tartışma alanı açmaktadır. Çalışma kapsamında, korunma ihtiyacı olan çocuğu odağına alan

System Crasher filminin ekolojik sistem kuramı bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmada araştırmacılar şu sorulara yanıt aramıştır:

- Filmin başkahramanı olan dokuz yaşındaki Benni (Helena Zengel) isimli koruyucu bakım hizmetinden yararlanan çocuğun birey-çevre etkileşimleri ekolojik sistem kuramının kavramlarıyla nasıl açıklanır?
- *System Crasher* filminin ekolojik sistem kuramı bağlamında değerlendirilmesi sosyal hizmet eğitiminde kuramsal bilginin öğretilmesinde nasıl kullanılabilir?

Filmler, sosyal hizmet öğrencilerinin mesleğin uygulama boyutunda danışan/müracaatçı vakalarını ve uygun müdahalelerini sosyal ve kültürel faktörler bağlamında anlamaya yardımcı olabilmektedir. Weiss-Gal (2009) sosyal hizmet uygulama örneği olarak *Ladybird*, *Ladybird* (Ken Loach, 1994) filmini sınıfta izletmiş ve eleştirel sosyal hizmet teorisinin daha iyi anlaşılması ve uygulamayla olan ilişkisini vurgulamayı amaçlamıştır. Yaptığı araştırma sonucunda, öğrencilerin filme ilişkin yorumlarıyla teorik yaklaşım ve pratikle olan bağlantılarının daha iyi anlaşıldığını ortaya koymuştur. Yine başka bir çalışmada çağdaş filmin sosyal hizmet eğitiminde kullanımı tartışılmış, 109 öğrencinin görüşlerini içeren veri sonucunda, öğrencilerin filmin ders kitabı ve ders içeriğine faydalı bir ek olduğuna inandıkları bilgisine ulaşılmıştır (Downey vd., 2003). Benzer biçimde Yılmaz ve Zengin (2019) yaptıkları çalışmada *Canım Kardeşim* (Ertem Eğilmez, 1973) filminin sosyal hizmet eğitiminde kullanımını değerlendirmiş ve filmin sosyal hizmet öğrencilerinin eğitim süreçlerinde kullanılabilir bir eğitim materyali olduğuna kanaat getirilmiştir.

Uluslararası literatürde *System Crasher* filmi ile ilgili Izat'ın (2020) ve Levi'nin (2021) çalışmasına rastlanmıştır. Izat'ın (2020) çalışmasında film, çocuk ergen psikiyatrisinin görüşleri doğrultusunda yorumlanmıştır. Levi'nin (2021) çalışmasında ise çocuklara karşı önyargı bağlamında film değerlendirilmiştir.

Sinemanın sosyal hizmet eğitimine sunabileceği katkı önemli olmakla birlikte sosyal hizmet literatürü incelendiğinde sinema konulu sınırlı sayıda çalışma olduğu göze çarpmaktadır. Ulusal literatür incelendiğinde, Talu ve Elmas'ın (2020) film analizi çalışmasında, ergen grubu merkeze alınmış ve filmde geçen "akran zorbalığı" ile ilgili sahneler ve diyaloglar ekolojik sistem kuramı açısından incelenmiştir. Yaptığımız çalışma ise sosyal hizmet alanında sinema ve kuram bilgisini birleştirerek filmin başkahramanı dokuz yaşındaki Benni isimli korunma ihtiyacı olan çocuğu merkezine almakta ve onunla ilişkili sistemleri ekolojik sistem kuramı bağlamında incelemektedir.

Korunma ihtiyacı olan çocuk 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda (2005) "Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği

tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuk” olarak tanımlanmıştır. Bu kapsamda değerlendirilen çocuklar için koruyucu bakım hizmetleri sağlanmaktadır. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin (1989) 20. maddesinde ise çocukların korunma ve bakım hakkı açıkça taraf devletlerin sorumluluğunda olacak şekilde vurgulanmıştır. Yine aynı maddede “Geçici ve sürekli olarak aile çevresinden yoksun kalan veya kendi yararına olarak bu ortamda bırakılması kabul edilmeyen her çocuk, devletten özel koruma ve yardım görme hakkına sahip olacaktır” denilerek çocuğun korunma ve bakım hakkının bakıcı aile yanına, ilgili kuruluşlara yerleştirilerek ya da evlat edindirme yoluyla sağlanabileceği belirtilmiştir.

Filmin başkahramanının sosyal hizmet kuruluşları bünyesinde yer alan ebeveynlerinden yeterli bakımı göremeyen korunma ihtiyacı olan bir çocuk olması, ekolojik sistem kuramının da çocuğu merkeze alan ve mikrodan makroya onun ilişkide olduğu sistemleri detaylı bir şekilde değerlendirme imkânı sunması filmin bu bağlamda değerlendirilmesini anlamlı ve özgün kılmaktadır. Buradan hareketle çalışmanın, sosyal hizmet açısından önemli bir yeri olan ekolojik sistem kuramının daha iyi anlaşılmasını sağlayarak bir materyal olarak sosyal hizmet eğitimine katkı sunacağına da inanılmaktadır.

EKOLOJİK SİSTEM KURAMI

Yaşam süresi boyunca insan gelişimi biyopsikolojik bir insan organizması ile ona yakın çevredeki kişiler, nesnelere ve semboller arasındaki karşılıklı etkileşimler aracılığıyla gerçekleşir (Bronfenbrenner & Ceci, 1994, s. 572). Fakat gelişmekte olan kişi sadece çevrenin onu etkilediği pasif bir varlık olarak değil, içinde yer aldığı ortamı etkileyen, yeniden yapılandıran bir varlık olarak da algılanır. Çevre ve kişi arasında karşılıklı bir ilişki söz konusudur. İnsanın gelişimini sürdürdüğü ve hayat boyu etkileşim içinde olduğu çevre tek ve sınırlı bir yapıdan ibaret değildir. Urie Bronfenbrenner'in ekolojik sistem kuramında çevre, her biri birbiri içine geçmiş eş merkezli yapılar olarak düşünülmüştür. Bu yapılar mikro, mezo, ekzo ve makro sistemler olarak ifade edilmektedir (Bronfenbrenner, 1979, s. 22). Bronfenbrenner (1994) daha sonra bu yapıları kronosistemi de eklemiştir.

Mikrosistem, gelişmekte olan kişinin fiziksel özelliklere sahip bir ortamda yüz yüze etkileşimde bulunarak deneyimlediği, faaliyetler, kişilerarası ilişkiler ve roller örüntüsüdür (Bronfenbrenner, 1979, s. 22). Tanımda yer alan kavramları Bronfenbrenner'in ifade ettiği şekilde açıklamak faydalı olacaktır.

Ortamlar; faaliyetler ve kişilerarası ilişkilerin sürdürüldüğü ev, okul ve işyeri gibi fiziksel özellikler içeren yerlerdir. Farklı ortam türleri farklı rolleri, faaliyetleri ve ilişki kalıplarını ortaya çıkarır. Her ortamın içinde neyin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini belirleyen özellikler vardır (Bronfenbrenner, 1979, s. 109; Shelton, 2019, s. 50).

Bronfenbrenner gelişmekte olan kişi kavramını gelişimine odaklandığımız kişiyi ifade etmek için kullanır. Ekolojik sistem kuramında kişinin biyolojik ve psikolojik özelliklerinin gelişim üzerindeki etkisi önemsenmektedir (Bronfenbrenner, 2005). Bronfenbrenner zekâ, mizaç, fiziksel görünüm gibi kişisel özelliklerin kişinin bir ortama girmesi, o ortamdaki kaynak ve fırsatlar veya zorluklar ve engellerle karşılaşması noktasında belirleyici olduğunu ifade eder. Yaşı, cinsiyeti, ten rengi, engel durumu, yetenekleri, duygularını kontrol ve ifade edebilmesi, problem çözme becerileri, edindiği bilgiler, deneyimleri gibi bilişsel ve duygusal kaynakları bireyin bir ortama dâhil olmasında, orada faaliyetlerde bulunmasında ve kişilerarası ilişkilerini sürdürme noktasında önemli olmaktadır (Newman & Newman, 2020).

Mikrosistemin önemli bir kavramı da “deneyim” kavramıdır. Kişinin ve onun gelişim sürecinin anlaşılması onun yaşadığı ekosistemin anlaşılmasını gerektirir. Bu ekosistem ise kişinin olduğu yerden, onun bakış açısından kavranmaya çalışılmalıdır. Nesnel bir çevreden ziyade kişinin algıladığı bir çevre ve gerçeklik vardır. Kuramda fenomenolojik bir anlayışa vurgu yapılmaktadır. Sadece çevrenin nesnel özelliklerinin değil bu özelliklerin kişi tarafından öznel bir şekilde nasıl algılandığı da önemli olmaktadır (Bronfenbrenner, 1979; Shelton, 2019).

Bronfenbrenner (1979, s. 45) faaliyetleri, “Ortamdaki katılımcılar tarafından anlamı veya niyeti olduğu algılanan, devam eden davranışlar” olarak tanımlamıştır. Gelişimin sürmesi için kişinin faaliyetlerde bulunması gerekir. Bu faaliyetlerin gelişim üzerinde etkili olabilmesi için de düzenli ve uzun süreli, devamlılık arz eden bir şekilde gerçekleşmesi gerekir. Uzun sürmesi faaliyetleri daha karmaşık bir hale getirebilir, bu durum bir problem teşkil etmek yerine kişiyi geliştirecek bir unsur olarak değerlendirilmektedir (aktaran Shelton, 2019, ss. 70-71).

Mikrosistemin önemli bir kavramı da kişiler arası ilişkilerdir. Bronfenbrenner kişilerarası ilişkileri açıklarken ikili (dyad) kavramı üzerinde durmuştur. İkililer kişinin gelişim sürecinde ona bir bağlam oluşturur ve üçlü, dörtlü gruplar gibi daha büyük kişilerarası ilişkilere dâhil olması için ona bir zemin sunar. İkililer alabilecekleri biçim açısından üç şekilde kategorize edilmişlerdir (Bronfenbrenner, 1979, ss. 56-59; Shelton, 2019, ss. 81-82):

- Gözlemsel ikili: Bir kişi diğeri faaliyetine dikkat verdiğinde, diğeri de bu faaliyete dikkat verildiğinin farkında olduğunda ortaya çıkar. Gözlemsel ikilideki önemli nokta; gözlemlenen faaliyetin odak noktası olması yeterli değildir; aynı zamanda kişi kendisine dikkat verildiğinin farkında olarak diğeri yanıtlar da vermelidir.
- Ortak faaliyet ikilisi: İki kişinin kendilerini “birlikte” ortak bir faaliyet yapıyor olarak algıladıkları ikilidir. Fakat birlikte ortak bir faaliyette bulunmaları ikisinin de aynı şeyi yaptığı anlamına gelmez. Örneğin, ebeveyn ve çocuk resimli hikâye kitabına birlikte bakarken, ebeveyn

hikâyeyi çocuğa okuyabilir çocuk da dinledikleriyle resimlerdeki nesnelere isimlendirir.

- Birincil ikili: Birlikte aynı ortamda olmasalar da birbirlerinde fenomenolojik olarak var olmaya devam eden ikilidir. Aralarında güçlü duygusal bağlar olan iki kişi bir arada olmasalar da birbirlerini düşünebilir, birbirlerinin davranışlarına ve gelişim süreçlerine etki etmeye devam edebilirler.

Bronfenbrenner ikililerde; *karşılıklılık, güç dengesi ve duygusal ilişki* unsurlarının üzerinde durur. Karşılıklılık ilkesi gereği bir ikilide birinin yaptığı şey diğerini etkiler. Fakat burada sadece A'nın B'yi etkilediği tek yönlü bir ilişkiden değil aynı zamanda B'nin de A'yı etkilediği bir süreçten bahsedilmektedir. Küçük bir çocuk karşılıklılık zemininde sürdürülen bir ikili içerisinde etkileşimsel beceriler kazanacaktır. Karşılıklılık beraberinde getirdiği geri bildirimler neticesinde kişilerin gittikçe daha farklı etkileşim kalıplarının içerisine girmelerini sağlar. Karşılıklı etkileşim sonucunda kişi edindiği bilgi ve becerileri başka ortamlara da taşır (Bronfenbrenner, 1976, s. 9; Bronfenbrenner, 1979, s. 57).

Aynı zamanda küçük bir çocuk girdiği ikili ilişkilerde güç ilişkilerini de deneyimler. İkili ilişki içinde çocuk kendi gücünü ve diğerinin gücünü fark edebilir, bu deneyimler farklı güç ilişkileriyle başa çıkmayı öğrenmek için ona bir dayanak sağlar. Bu tür bir öğrenme hem bilişsel hem sosyal anlamda gelişime katkıda bulunur. Güç dengesinin gelişen kişi lehine değişmesi öğrenme ve gelişme için uygun bir zemin oluşturur. Gelişen kişiye durum üzerinde kontrol uygulama fırsatı verilir. Ortak faaliyet ikilileri bu sürece çok uygundur. Son olarak ikili ilişkilerde katılımcılar etkileşime girdikçe birbirlerine karşı daha belirgin duygular geliştirirler. Ortak faaliyetler daha kalıcı duygular ortaya çıkarabilir bu faaliyetler esnasında bu tür ikili ilişkiler daha fazla belirginleşme eğilimindedir. Aynı zamanda duygusal etkileşimler birincil ikilinin oluşumunu da kolaylaştırırlar (Bronfenbrenner, 1979, ss. 57-58).

Mikrosistemin son kavramı olan rolü, Bronfenbrenner “Rol toplumda belirli bir konumda bulunan bir kişiden o kişiyle ilgili olarak diğerlerinin beklediği bir dizi faaliyet ve ilişkidir.” şeklinde tanımlamıştır. Roller toplum içinde kişileri tanımlamak için bir etiket olarak kullanılır. Yaş, cinsiyet, akrabalık ilişkisi, meslek, etnik köken, din gibi değişkenler toplum içinde kişilerin sosyal konumlarını belirtir. Tüm bu nitelermeler “Bu kişi kim?” sorusuna cevap oluşturup o kişiye bir rol etiketi verir. Gelişim sürecinde kişi farklı ortamlarda farklı kişilerle ilişkileri deneyimledikçe yeni roller üstlenir. Kız kardeş, torun, evlat, öğrenci, kuzen gibi farklı roller içinde kimlik gelişimini sürdürür (Bronfenbrenner, 1979, s. 85).

Mezosistem; gelişmekte olan kişiyi içeren iki veya daha fazla ortam (örneğin, ev ve okul, okul ve işyeri) arasında yer alan bağlantılar ve ilişkililerdir. Bir kişinin mikrosistemlerinin birbirleriyle nasıl ilişki kurduğunu, ne tür etkileşimlerde bulunduğunu, birbirlerini nasıl etkilediğini açıklamaya yardımcı olur

(Bronfenbrenner, 1979, s. 25; Shelton, 2019, s. 71). Mezosistem bir ortamda gelişen ilişkiler ve olayların kişinin başka bir ortamdaki davranışları ve gelişimi üzerinde etkileri olabileceğini vurgular. Örneğin; bir çocuğun okulda akran grubuyla yaşadığı deneyimi evde annesiyle ilişkisini etkileyebilir (Bronfenbrenner, 1977, s. 523).

Ekzosistem; çocuğun aktif bir katılımcı olarak dâhil olmadığı fakat onu içeren ortamlarda olanları etkileyen olayların ve gelişmelerin meydana geldiği mikro ve mezo sistem düzeyinin ötesinde konumlanan bir veya birkaç yapıya işaret eden bir dış sistemdir. Ekzosistemler çocuğun gelişimi üzerinde dolaylı yoldan etkilerde bulunur. Örneğin; bir çocuğun ebeveyninin işyeri veya arkadaş grubu, abisinin okulu, çocuğun devam ettiği okulun yönetim kurulunun faaliyetleri ekzosistem olarak nitelenebilir (Bronfenbrenner, 1979, s. 25; Bronfenbrenner, 1986b, s. 291).

Makrosistem; mikro, mezo ve ekzo sistemler üzerinde etkileri olan kültürel, dini, politik, etnik, sosyal ve ekonomik yapıları ifade eder. Örneğin; bir toplumda meydana gelen ekonomik krizden dolayı ailenin mali anlamda sıkıntıya girmesi sonucunda çocuğun gelişimi de bundan etkilenebilir (Bronfenbrenner, 1979, s. 4, 26). Makrosistemler kişilerin ilişkilerini nasıl, kimlerle ne şekilde ne zaman ve nerede sürdürebileceklerine dair değişkenleri etkiler (Yang, 2021, s. 6).

Kronosistem; çocuğun kişisel özelliklerinde ve onun yaşadığı çevrede (aile yapısı, sosyo-ekonomik koşullar, ikamet yeri gibi hayat boyu değişiklikler) zaman içinde meydana gelen değişimleri içermektedir (Bronfenbrenner, 1994, s. 40). Kronosistem zamanın geçişini temsil etmektedir. Zaman kişiyi, ilişkileri, ekolojik sistemin tüm boyutlarını etkiler (Shelton, 2019, s. 103). Yaşam geçişleri kronosistemin bir biçimi olarak değerlendirilmektedir. Çocuğun okula başlaması, ergenlik dönemi, çalışma hayatına dâhil olma, evlilik gerçekleştirme, emekli olmak gibi normatif yaşam geçişlerin yanı sıra aile üyelerinden birinin kaybı, boşanma, başka bir yere taşınma gibi normatif olmayan yaşam geçişleri örnek olarak verilebilmektedir. Bu tür geçişler, hayat boyu devam eder ve gelişimsel boyutlarda gerçekleşen değişimlerde itici bir güç olarak işlev görür (Bronfenbrenner, 1986a, s. 724).

YÖNTEM

Bu çalışma, *System Crasher* (2019) filminin ekolojik sistem kuramına göre ele alındığı betimsel bir çalışmadır. Çalışmada, okuyucunun filmi anlaması ve kuram ile ilişki kurulabilmesi adına, filmdeki sahnelerin canlandırılmasına yardımcı olacak veriler detaylı bir biçimde betimsel anlatım yolu ile aktarılmıştır.

Filmin analizine karar verilmeden önce iki araştırmacı tarafından film izlenmiş ve filmin ana hatları görüşülerek filme karar verilmiştir. Filmin ikinci kez izlenmesiyle birlikte çalışmanın çerçevesi belirlenmiş, film ile ekolojik sistem kuramının bağlantısı kurulmuştur. Ardından film üçüncü kez izlenerek araştırmacılar tarafından yazılı notlar alınmıştır. Son aşamada ise filmin izlenmesi

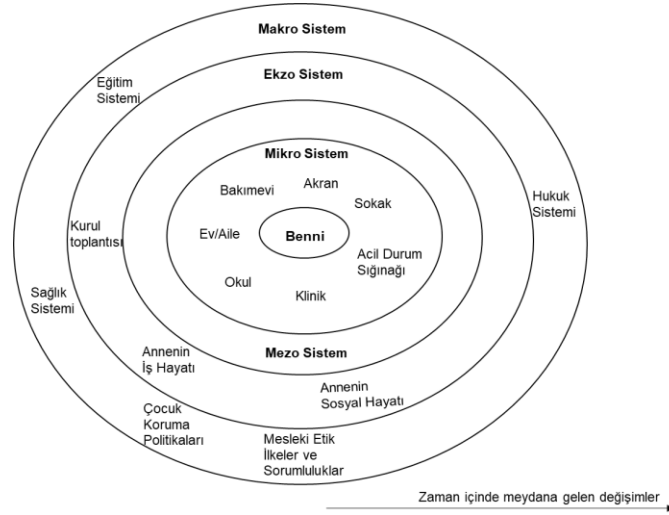
esnasında film detaylı bir şekilde yazıya dökülmüştür. Silverman (2018), görsel dokümanlarda, kayda alınan görüntülerdeki duraksama, bekleme gibi anların açıkça yazıya dökülmesinin önemli olduğunu vurgular. Buna bağlı olarak araştırmacılar, filmde yer alan diyalogları yazıya geçirirken sahnelerin akışına da yer vererek, bulgularda da parantez içinde bu bilgiyi okuyucuya sunmuştur.

Elde edilen verilerin analiz edilmesi işleminde ise nitel araştırmalarda kullanılan içerik analizi tekniğine başvurulmuştur. Berg ve Lune (2019, s. 344) içeriği; “Çeşitli amaçlar için insanlar tarafından üretilmiş her şey” olarak açıklamışlar ve bunları “sosyal eserler” olarak adlandırmışlardır. Filmler de bu materyallerden biridir. İçerik analizinde temel amaç elde edilen verilerin detaylı bir şekilde anlaşılmasını sağlayacak kavramlara ve temalara ulaşmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2021, s. 259). Örnekleme alınan filmde elde edilen transkriptler kuramın ortaya koyduğu kavramlar eşliğinde kodlanmış, kodlama sonucunda veriler beş tema altında sınıflandırılmış ve yorumlanmıştır.

BULGULAR

Çalışmada elde edilen veriler; mikro, mezo, ekzo, makro ve kronosistem temaları altında kategorize edilmiştir. Çalışmanın içeriğinin ekolojik sistem kuramına göre haritalandırılması, Şekil 1’de gösterilmiştir:

Şekil 1. Benni’nin Ekolojik Sistem Haritası

Filmde Benni, annesi Bianca Klaaß (Lisa Hagmeister) tarafından kurum bakımına yerleştirilmiş bir çocuktur. Sıklıkla saldırgan davranışlar sergilemekte ve bu nedenle de birçok kez kurum değiştirmek durumunda kalmıştır. Benni’nin tek isteği annesinin yanında olmaktır. Kurum naklinden tıbbi destek süreçlerine kadar

çocuğun tüm gereksinimleriyle ilgilenen meslek elemanı Bayan Bafana (Gabriela Maria Schmeide) Benni'ye uzun süreli yatılı kurum desteği bulmaya çalışmaktadır. Film esas itibariyle Benni'nin çocuk hizmetleri sistemi içerisinde yaşadıklarını anlatmaktadır.

Benni'yi, filmin başlangıç sahnelerinin birinde annesinin yanına gitmek istediği için kaldığı kurumdan kaçmış, sokakta dolaşır vaziyette gördürürüz. Daha sonrasında tanımadığı bir kişinin arabasına biner. Aralarında geçen diyalogta Benni kendini şu ifadelerle tanıtır:

Benni: Ben de Benni.

Kadın: Ama bu bir erkek ismi.

Benni: Gerçek adım Bernadette ama ben sevmiyorum.

Kadın: Bence hoş bir isim.

Benni: Hayır, hiç güzel değil.

Kadın: Kaç yaşındasın?

Benni: Dokuz, dokuz çeyrek. 23 Şubat'ta 10 olacağım.

Mikrosistem

Bu başlık altında, Benni'nin; ev, klinik, acil durum sığınağı, bakımevleri ve sokak ortamlarında deneyimlediği faaliyetler, kişilerarası ilişkiler ve rol örüntülerine yer verilmiştir. Filmde ev ve aile ilişkilerine bakıldığında film boyunca Benni'nin aile üyelerinden; annesini, bir erkek kardeşini ve bir kız kardeşini görmekteyiz. Annesi ve kardeşleri birlikte evlerinde yaşamaktadır. Benni ise onlardan ayrı bir şekilde fakat aynı şehirde çocuk hizmetleri ile ilgili bir bakımevinde kalmaktadır. Filmde Benni'nin ne zamandır ailesinden ayrı bir şekilde yaşadığına dair bir bilgi verilmemektedir.

Film boyunca Benni'nin en çok istediği şey annesi ile birlikte olmak ve aynı hanede yaşamaktır. Annesi ise bu isteğine karşılık verememektedir. Bu durum da Benni'yi öfkeliendirmekte, saldırgan bir şekilde davranmaya itmektir. Benni'nin annesiyle telefonda konuşurkenki şu ifadeleri annesini ne kadar çok sevdiğini ve onun yanında olmak istediğini anlatmaktadır:

Benni: Anneee. Alo anne. Bugün geliyorsun değil mi? (Yüzü mutsuz bir hal alır annesini dinlerken, annesi kız kardeşinin hasta olduğunu ve önceliğin o olduğunu söyler).

En azından sana şarkı söyleyebilir miyim? Kendim uydurdum, başlıyorum. Dünyadaki bütün insanlardan en çok sevdiğim sensin. Yıldızlar da dâhil koskoca evrende. Çikolata ve dondurmadan daha çok seviyorum seni. Bir de patates kızartmasından.

Benni kendisi kurumda kalırken, kardeşlerinin evde annesinin yanında kalmasını anlamamakta, bu durum onu öfkeliendirmektedir.

Benni: Neden Leo ve Alicia kalıyor da ben kalamıyorum?

Anne: Canım benim şu an bunu sana açıklayamam. Ben bu konuda bir şey yapamam.

Benni: Ama neden?

Anne: Çocuk hizmetleri karar veriyor biliyorsun. Eğer sen... Eğer sen uslu olursan ve kaçımayı bırakırsan söz veriyorum eve geri dönebileceksin.

Benni'nin diğer öfkeliendiği şey ise yüzüne dokunulmasıdır. Benni yüzüne kimsenin dokunmasına izin vermez, eğer dokunan olursa da çok öfkelenmektedir. Sadece annesinin yüzüne dokunmasına izin verir.

Bayan Bafana: Bu onu çıldırtıyor. Sadece annesi yüzüne dokunabilir. Şiddetli bir çocukluk travması. Annesinin dediğine göre bebekken bebek bezi yüzüne bastırıldığı için olmuş.

Benni'nin bebekken yaşadığı bu olayın tam olarak kim tarafından gerçekleştiği bilinmemekle birlikte, ona birincil düzeyde annesi ya da bakım verenlerden biri tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

Benni'nin ilişkide olduğu mikro sistemlerden diğeri de tıbbi tedavinin uygulandığı klinikdir. Film boyunca Benni'nin yedi defa kliniğe getirildiğini görmekteyiz. Burada Benni duygusal ve davranışsal rahatsızlıkları ile ilgili Dr. Schanemann (Melanie Straub) tarafından muayene edilmekte ve kendisine ilaç tedavisi uygulanmaktadır. Filmin açılış sahnesinde, Benni'yi klinikte yatakta uzanmış vaziyette vücudunda tıbbi cihaz kablolarıyla birlikte görürüz. Vücudunda bir diğer dikkat çeken şey ise; morluklardır.

Dr. Schanemann: İyi görünüyorsun, ilaçlarını alıyor musun? İlacın dozunu arttıracamız, sinirlensen bile seni sakinleştirecektir. Eğer çok yorgun hissedersen veya iştahını kaybedersen haberim olsun tamam mı?

Benni, klinik dışında filmde isimleri; acil durum sığınağı ve bakımevi olarak geçen korunmaya ihtiyacı olan çocuklara yönelik hizmet veren yatılı kurumlarda kalmaktadır. Acil durum sığınağı adı verilen kurum, acil durumlarda çocukların kısa süreli kalmak üzere geldikleri; bakımevleri ise çocukların kalıcı bir şekilde yaşamlarını sürdürdükleri yerlerdir. Benni bu ortamlarda bulunan meslek elemanları ve akranlarıyla ilişki halindedir. Fakat Benni'nin bu mekânlarla ilişkisi uyumsuz ve hırçındır. Filmin başlarında Benni'nin acil durum sığınağının bahçesinde öfkeli bir şekilde etrafa zarar verici davranışlarda bulunduğunu, görevlilerin ona müdahale etmekte zorlandıklarını görürüz. Bu olaydan sonra görevliler Bayan Redakamp (Barbara Philipp) ve Bay Wolfgang'ın (Matthias Brenner) Benni ile arasında şöyle bir konuşma geçer:

Bayan Redekamp: Bugün neden burada olduğunu biliyor musun? Benni, bu senin üçüncü uyarı alışın.

Benni: Evet beni tekrar uzaklaştıracaksınız (Benni umursamaz bir şekilde masadaki şekerlere uzanır).

Redekamp: Neden burada daha fazla kalamayacağını anladın mı?

Bay Wolfgang: Benni, lolipoplarla uğraşmayı bırak! Bayan Redekamp sana bir soru sordu.

Redekamp: Anladın mı beni?

Benni: (Şekerin kâğıdını ona doğru fırlatarak) umurumda değil.

Redekamp: Bayan Bafana, seni yeni bir bakımevine gönderecek.

Benni: (Bağırarak) bakımevi falan istemiyorum ben. Annemle yaşamak istiyorum ben.

Redekamp: Bu mümkün değil ama. Son birkaç sefer bunun nasıl sonlandığını sen de biliyorsun.

Benni: Hepinizden nefret ediyorum.

Başka bir erkek görevli: Benni, hepimiz sana karşı çok sabırlı davranıyoruz.

Benni: Umurumda değil.

Benni bakımevlerinde sorun yaşadığında acil durum sığınağına gönderilmekte, yeni bir bakımevine nakli yapılana kadar burada beklemektedir.

Tüm bu süreçlerde Benni ile yakın temasta bulunan ve mikrosistemin içinde yer alan bazı karakterler bulunmaktadır. Bunlardan biri çocuk hizmetlerinde çalışan Bayan Bafana'dır. Bayan Bafana, Benni'nin geçirdiği süreçleri yakından takip etmekte, kuruma yerleştirilme işlemlerini yürütmektedir. Benni ile bağlantılı olan; acil durum sığınağı, bakımevleri, klinik, okul ve aile sistemleriyle mesleki çalışmalarını yürütmektedir. Bayan Bafana ile Benni arasında iyi bir ilişki vardır, Benni diğer görevlilere bağırıp öfkelenirken Bayan Bafana'ya bu şekilde bir davranışta bulunmaz. Bayan Bafana'nın Benni ile onun ailesi ve kaldığı kurumlar arasında aracı bir rolü vardır.

Benni ile temasta bulunan diğer bir meslek elemanı ise Micha'dır. Micha, Benni yeni bir bakımevine yerleştirildiğinde okulda ona eşlik etmek için görevlendirilmiş biridir. Micha, Benni'den biraz daha büyük suçlu çocuklarla çalışan genç biridir. Bayan Bafana onun için "öfke yönetimi konusunda uzman bir eğitmen (...)" suçlu çocuklarla ilgilenen biri, onunla (Benni) da ilgilenecektir" ifadesinde bulunur.

Micha, Benni'nin kaldığı bakımevine gelir, odasına girer, Benni'nin duvara astığı baykuş resimlerine bakar o sırada Benni odaya girer:

Benni: Eğitmen, odama böyle istediğiniz gibi giremezsiniz.

Micha: Ben eğitmen değilim.

Benni: Yine de giremezsin.

Micha: (Duvardaki resimleri gösterir) bunların ne tür bir kuş olduğunu biliyor musun?

Benni: Peçeli baykuş.

Micha: Gerçekten gördün mü peki?

Benni: Evet hayvanat bahçesinde görmüştüm.

Micha: Çok fazla fotoğraf albümün var.

Benni: Beni her attıklarında bir tane alırım.

Micha: Bir tanesine bakabilir miyim?

Micha'nın, Benni ile ilk etkileşiminden de anlaşılacağı üzere film boyunca Benni ile karşılıklılık zemininde, onu anlayan bir yerden yatay bir ilişki kurmak için çabaladığı görülmektedir. Okula giderken ona eşlik etmesi, onunla buz pateni gibi etkinliklere katılması ortak faaliyetler zemininde buluştuklarını göstermektedir. Benni ile ilgili yapılan bir kurul toplantısında Micha öfke problemi yaşayan çocuklar için kullandığı bir yöntemi uygulamak ister ve onunla üç gün bir arada kurumdan uzak bir orman evinde zaman geçirmeyi teklif eder.

Micha: Benim bir önerim var. Ormanda 3 gün. Birebir ilgi. Lüneburg Heath'de bir kulübem var. İlgilendiğim çocukları oraya götürüyorum. Ne su var ne elektrik. Onun için iyi olur.

Geçirdikleri üç günün sonunda Benni ona ilk defa ismiyle hitap eder - tanıştığı andan itibaren ona eğitmen diye hitap ediyordu- kendine dair paylaşımlarda bulunur ve ona onunla ilgili merak ettiklerini sorar.

Benni: Micha, çok fazla kavga ettin mi?

Micha: Kavga ettiğimde işleri berbat ediyordum ama sonra kendime çekidüzen verdim ve sevdiğim bir işim oldu. Sen ne olmak istiyorsun?

Benni: Kaçtığım için anneme dönmeme izin vermiyorlar.

Micha: Bu durumu değiştirebilirsin ama.

Benni: Annem benden nefret ediyor.

Micha: Hayır annen seni seviyor

Micha'nın bir uzman olarak Benni ile yakın temasta bulunması, Benni'nin eğitimine devam etmemesi sonucunda ortaya çıkmıştır. Benni'nin okul ile ilişkisi iyi değildir, okula gitmek istememektedir. Bazen de davranışlarından dolayı okuldan uzaklaştırılmaktadır. Benni'nin bakımevinde yaşadığı şu sahne okul ile ilişkisini anlatmaktadır:

Benni: (Elinde bıçak vardır ve bağırarak) okula gitmeyeceğim.

Görevli: Benni lütfen Benni. Bıçağı indir lütfen.

Benni: Pislik herif. Kapat çeneni!

Benni: (Bıçağı boğazına dayar) yaklaşma yoksa kendimi öldürürüm.

Okulun yanı sıra Benni'nin sınıf arkadaşları ile de ilişkisi iyi değildir. Sınıf içi ilişkilerde arkadaşlarının fiziksel şiddet içermeyen fakat Benni'ye rahatsız edici gelen tutum ve davranışları onu öfkelenmekte ve karşılığında çok büyük tepkiler verebilmektedir. Bir sahnede, sınıftaki bir arkadaşının Benni'ye bakıp güldüğünü, Benni'nin ise onun bu davranışından sonra kendini kaybedip fiziksel şiddete başvurduğunu görürüz. Bu tür olaylar sınıf ortamında uyumu bozmakta ve çocuklar için de korkutucu olmaktadır.

Benni'nin, bu olumsuz gerçekleşen olaylar sonrasında okuldan ya da yatılı kaldığı kurumlardan kaçtığına sığındığı yer sokak olmaktadır. Sokak en çok etkileşim kurduğu çevrelerden biridir. Yaşının küçük olmasına karşın sokakta tek başına hareket edebilmekte ve bu esnada yabancılarla rahat bir biçimde iletişim kurabilmektedir. Burada Benni'yi engelleyen kurallar ve sınırlar yoktur, bundan dolayı da özgür bir şekilde hareket etmekte, yalan söyleyebilmekte, gördüğü kişilere küfredabilmekte, çalma davranışı göstermekte ve akranlarıyla kavgaya karışabilmektedir. Sokakta bu şekilde hareket etmesi onun tehlikeye maruz kalma riskini arttırmaktadır.

Mezosistem

Bu bölümde Benni'nin aktif olarak ilişkide bulunduğu iki veya daha fazla ortamın birbirleriyle etkileşimlerine ve aralarında nasıl bağlantıların olduğuna yer verilmiştir.

Benni, kaldığı kurumlar ve ailesinin karşılıklı ilişkilerinden etkilenen bir çocuk olarak karşımızda durmaktadır. Kaldığı bakımevi ve acil durum sığınağı ile ailesi arasında sağlıklı bir iletişim bulunmamakta ve bilgi aktarımı gerçekleşmemektedir. Benni'nin süreçleriyle ilgilenen görevli meslek elemanları ihtiyaç olması halinde annesiyle iletişim kurma noktasında problemler yaşamaktadır. Bu durum istediği zaman annesine ulaşamayan Benni'nin üzülmeye, öfkelenmesine neden olmaktadır. Bir sahnede yeni bir bakımevine nakli yapılan Benni'ye arabada Bayan Bafana'nın eşlik ettiğini ve bir yandan da Benni'nin annesiyle ilgili sorularına cevap vermeye, ardından da annesine ulaşmaya çalışmakta olduğunu görmekteyiz:

Benni: Annem nerede?

Bayan Bafana: Bilmiyorum ama yakında öğreneceğimi sana söyleyebilirim.

Benni: (Sarılır) çok iyi birisiniz Bayan Bafana.

Bayan Bafana: Sen de öyle. Sen de öyle. Benni bana bak. Bu sefer olmak zorunda tamam mı? Kliniğe geri dönmek istemezsin değil mi?

(Benni başını olumsuz anlamda sallar)

Bayan Bafana: Anlaşıldı mı?

Benni: (Arabadan çıkar) Güle güle.

(Bayan Bafana Benni'nin annesini telefonla arar. Ulaşamaz. Sesli mesaj gönderir.)

Bayan Bafana: Merhaba, Bayan Klaaß. Ben Bafana. Bugün Benni'nin yeni bakımevine gelmediniz. Bana kalırsa orayı sevdi ama her zamanki gibi rızanıza ihtiyacım var. Lütfen en yakın zamanda bana geri dönüş yapın. Teşekkürler, hoşçakalın.

Annesi Benni'nin hayatında yeterli sorumluluğu üstlenmekte zorlanmaktadır. Filmin sonlarına doğru annesi Benni'yi yanına alabileceğini söyler. Bunun üzerine Benni'nin aile yanına dönmesiyle ilgili bir toplantı yapılır, bu toplantıda Benni ve annesi de yer almaktadır. Fakat annesi toplantıya geldiğinde kararından vazgeçtiğini söyler. Benni bunun üzerine çok öfkelenir, bağırır ve kendi elini kuvvetli bir şekilde ısırmağa başlar. Annesi ise bu durum karşısında Benni'ye müdahale etmez ve dışarı çıkar. Onun peşinden giden Bayan Bafana ile aralarında şöyle bir konuşma geçer:

Bafana: Evde bir sorun mu var Bayan Klaaß?

Anne: Anlamıyorsunuz Bayan Bafana. Benni hep problemlili bir çocuktur. Onun izinden giden iki çocuğum daha var. Leo'nun (oğlu) kendi problemlili var.

Bafana: Bu şekilde olmak zorunda değil ama Benni son aylarda ilerleme katetti ama.

Anne: Artık onu alacak bir bakımevi bile bulamıyorsunuz. Uzman kişiler bile onunla ilgilenmezken ben nasıl ilgileneneğim ki?

Bafana: Siz onun annesiniz ve Bayan Klaaß davranışlarınızın Benni üzerinde büyük etkisi var.

Anne: Bazen ondan gerçekten korkuyorum (ağlıyor, sigara içiyor). Daha fazla katlanamıyorum. Yanımıza gelemez yoksa Leo da onun gibi olacak. Gerçekten.

Annenin ebeveynlik rolünü yerine getirememesi görevli meslek elemanları üzerinde problemliler yaratmakta ve onlara fazladan yükler yüklemektedir. Anne ve Benni arasındaki ilişki Benni ile ilgilenen meslek elemanlarını ve onların Benni ile ilişkilerini de etkilemektedir.

Aile ile kurumlar arası iletişimin sınırlı olduğu tek yer bakımevi ve acil durum sığınağı değildir. Benni'nin öfke sorunları nedeniyle tıbbi destek aldığı sürece de annesi tam olarak hâkim değildir. Klinikte Benni'nin tedavisiyle ilgili bilgilere sahip olan doktor anneyle iletişim kurmaya çalışmakta fakat anne bu süreci tam olarak takip etmekte zorlanmaktadır. Anne sadece Benni'nin kliniğe getirildiği acil durumlarda onun yanına gelmekte ve resmi işlemlerle ilgilenmektedir. Çünkü resmi evraklarda imzası gerekli olmaktadır. Bu durum, klinik ve aile arasında iş birliğine

dayalı bir tedavi sürecinin oluşması yönünde engel oluşturmaktadır. Sınıftaki arkadaşına zarar verdiği olay sonrasında Benni'nin kliniğe getirildiği sahne bu durumu ifade etmektedir:

Doktor: Risperdal'ın çocuklar üzerinde dürtü önleyici etkisi vardır. Aslında yetişkin şizofreni hastaları için nöroleptiktir. Ayrıca 80'den fazla IQ'lu çocuklarda uzun süreli çalışmalar yapılmamıştır. Bir etiket dışı kullanıma ihtiyacımız var. Böylece reçete yazabilirim. Sizin izniniz almam gerekiyor Bayan Klaaß. Sizden olası yan etkileri de okumanızı istemek durumundayım. Okumanızı bekleyebilirim.

Anne: Ne yazdığımı siz bana söyleyemez misiniz?

Doktor: (şaşıarak) nadiren kas kramplarına yol açar. Özellikle yüzde ya da yürüdüğünde. Yüzünü ekşitiyor ya da hafif tökezliyor gibi görünebilir. Çarpıntı, yüksek tansiyon...

Anne: Ama iyi olacak değil mi?

Doktor: Benni'ye iyi bakacağız.

Benni'nin kliniğe gelme sebebi olarak onun öfkeli, saldırgan ve zarar verici davranışları görülmektedir. Fakat kliniğe gelmeden önce Benni'nin yaşadığı olaylara bakıldığında anne ile etkileşimi dikkat çekmektedir. Benni annesine ulaşamadığı zamanlarda bu davranışlarını geliştirmektedir. Anne ile olan bu ilişkisi onun psikiyatrik sürecini etkilemektedir. Örneğin; Benni'nin annesi onu bakımeviden alacağını söylemiş, Benni buna çok sevinmiş ardından buz patenine gitmiş ve burada bir akranyla çok eğlenmiştir. Sonraki günlerde anne onu bakımeviden almaktan vazgeçtiğini söylemiş ve Benni buna çok sinirlenmiştir. Bu haberin ertesi günü yine aynı akranyla eğlenmek için geldiği buz pateninde akranına şiddet uygulamış, ona ciddi anlamda zarar vermiş, kendisi de sakinleştirilmesi için kliniğe getirilmiştir.

Benni'nin annesi ile arasındaki fiziksel ve duygusal uzaklık, bekleliğinde yaşadığı travmatik olayların olumsuz etkileri akranlarıyla ilişkisini de etkilemektedir. Benni'nin kaldığı kurumdan kaçıp sokaklarda vakit geçirdiği bir gün, karşılaştığı akranları yüzüne dokunmanın onu sinirlendireceğini bildikleri için Benni'ye laf atarlar.

Çocuklardan biri: Bu psikopatı delirtmek istemez misiniz?

Benni: Kes sesini korkak!

Çocuk: Yüzüne dokunun (Benni çocuğu iter yere düşer çocuk).

Benni: Kalbini söküp geberteceğim senin (çocuk onu iter Benni yere düşer. Eli ile yüzüne bastırır. Benni bağıırır.)

Bu olay sonrasında Benni gece olduğunda uykusunda yatağına tuvaletini yapar.

Benni'nin annesi ile ilişkisi okul ve onunla yakın temas halinde bulunan Micha ile ilişkisini de etkilemektedir. Filmde bir sahnede Benni'nin okulda sakin

olduğunu ve sınıfın karşısında Micha ile birlikte ormandaki evde geçirdiği günleri yazdığı metni okurken görürüz. Okulda kendisine eşlik etmesi için görevlendirilen Micha da sınıfta onunla birlikte. Benni konuşurken gülme sesleri gelince bu durumdan etkilenir ve kızar.

Benni: Dalga geçiyorlar ama.

Öğretmen: Çok iyi başladın seni dinlemek gerçekten eğlenceli. Helena seni dinliyor. Yael de öyle. Micha da dinliyor.

Bu diyalogdan sonra Benni sakinleşir ve herhangi bir zarar verici davranışta bulunmaz. Bu sahnenin öncesinde Benni'nin annesi Benni'ye artık yanında yaşayabileceğini söylemiştir. Bu yüzden Benni çok mutludur. Benni'nin ruh halindeki bu değişimle birlikte öğretmen ve Micha'nın ona eşlik etmesi olumlu sonuç vermiştir. Annesinin dünyasına dâhil olması onu rahatlatmıştır. Fakat bundan önce okulda yaşanan olumsuz olaylarda öğretmen ve Micha, Benni'yi sakinleştirmekte başarısız olmuştur.

Anne ile kurum arasındaki etkileşimlerin yanı sıra kurumların kendi işleyişine ve ilişkilerine bakıldığında ise karşımıza çıkan tabloda kısır bir süreç işlediği görülmektedir. Bakımevi, acil durum sığınağı ve klinik arasında genelde şöyle bir döngü işler: Benni bakımevinde kalmaktadır, sorun yaşar, saldırgan davranışlarda bulunur, kendisi ve birileri zarar görür ve kliniğe getirilir; klinikte de uzun süreli tedavi imkânı olmadığı için burada da geçici süreyle kalır; burada tedavi olduktan sonra acil durum sığınağına yeni bir bakımevine naklinin olması için gönderilir. Bu kadar sık kaldığı yerlerin değişmesi nedeniyle de travma terapisi gibi tedavi programlarına kabul edilmesi zor olmaktadır. Zaman zaman klinikte Benni ile ilgilenen doktor ve acil durum sığınağındaki görevliler Benni'nin durumunu konuşmak için bir araya gelmektedir.

Bayan Bafana: Psikiyatri kliniğinde daha fazla yatarak tedavi edilmesi gerekiyor ama o zamana kadar Benni bu acil durum sığınağında kalacak.

Doktor: İki ila üç hafta içinde bir yer ayarlanacak.

Görevli: Benni'nin kliniğe değil, uzun vadeli bir çözüme ihtiyacı var.

Bayan Bafana: Travma terapisi alması için uygun bir yer bakıyoruz ama(..) Sabit bir yerde olana kadar onunla ilgilenmeyecekler.

Bayan Bafana bu döngü içinde giderek Benni'ye bakımevi bulmakta zorlanmakta, bu durum onu olumsuz anlamda etkilemektedir. Benni bir defasında bu döngünün klinik ayağında takılır, çünkü Bayan Bafana ona henüz bir yer ayarlayamamıştır. Bu noktada klinikte çalışan doktor da zor durumda kalmış ve Bayan Bafana'ya bunu bildirmiştir.

Doktor: Burası kalıcı bir yer değil Bayan Bafana. Benni buraya duygusal olarak bağlanmaya başladı. Bu problem oluşturacaktır. O yüzden onu çıkarmak zorundayız.

Ekzosistem

Bu bölümde Benni'nin aktif olarak katılmadığı ancak onu dolaylı yoldan etkileyen sistemlere yer verilmiştir. Annenin sosyal hayatı, iş hayatı, kurul toplantıları bu başlık altında detaylı işlenmiştir.

Filmde, annenin sosyal hayatına bakıldığında iletişimde olduğu arkadaş, komşu, akraba gibi ilişkileri olmadığı görülmektedir. Sadece romantik ilişki kurduğu bir erkek arkadaş vardır. Benni, annesinin erkek arkadaşıyla beraber olmasını istememektedir. Annesinin erkek arkadaşından ayrıldığı ve tekrar birlikte olduğu zamanların Benni üzerinde etkileri olmaktadır.

Şu sahnede görüldüğü üzere annenin romantik ilişkisi Benni'nin eve dönme ihtimali üzerinde etkilidir.

Anne: Benni sana bir sürprizim daha var. Jensle (erkek arkadaşı) bitti. O yüzden bir iş bulmalıyım ve böylece sen de bizimle yaşayabilirsin küçük hanım.

Benni: Gerçekten mi? (Çok mutlu bir şekilde annesine sarılıyor öpüyor annesini, masanın üzerine çıkıp dans ediyor).

Aynı zamanda bu diyalogdan annenin ekonomik olarak da erkek arkadaşına bağımlı olduğu anlaşılmaktadır. Ekonomik durumu ise annenin Benni'yi yanına almasında etkili bir faktördür. Benni'nin annesinin ekonomik gelirini elde ettiği bir işi bulunmamaktadır. Filmde, Benni'yi kurumdan kendi yanına alamama nedeni olarak işsizliğini öne sürmektedir. Dolayısıyla annenin işsiz olması, Benni ile olan ilişkilerini etkilemektedir. Anne, daha öncesinde Benni'ye artık kendisini yanına alabileceğini söylemişken toplantı sırasında iş bulamadığını ve henüz yanına alamayacağını ifade eder:

Bayan Bafana: Benni'yi tekrar almak istemenizi takdir ediyorum. Sadece bunun nasıl olacağına karar vermek istiyoruz.

Anne: Korkarım bu henüz mümkün değil. Ben henüz iş bulamadım o yüzden biraz sürebilir. Bir iki yıllık bir iş bulsam iyi olacak.

Benni'yi dolaylı yollardan etkileyen diğer önemli sistem ise kurul toplantılarıdır. Kurul toplantılarında; doktor, eğitmen, çocuk hizmetlerinde görevli meslek elemanları, öğretmen gibi çalışanlar yer almaktadır. Bu toplantılarda Benni'nin süreci konuşulmakta ve gidişat için karar alınmaktadır. Burada alınan kararlar Benni'nin okul yaşamından kaldığı kuruma, kullandığı ilaçtan yaşam çevresine kadar bir dizi olayı etkilemektedir.

Makrosistem

Bu bölümde filmin geçtiği ülkedeki koruma, bakım, eğitim, sağlık, hukuk sistemleri içinde yer alan kurumlar, kurumların politika ve hizmetlerine yer verilmektedir. Ayrıca Benni ile yürütülen mesleki çalışmalarda görevlilere neyi nasıl

yapacakları, nasıl davranacakları konusunda yön gösteren mesleki etik ilkeler ve sorumluluklar da makro sistem kapsamında değerlendirilmiştir.

Filmde, Almanya'daki çocuk hizmetleri dolaylı olarak izleyiciye aktarılmaktadır. Çocuğun kurum bakım süreçleri, hastane ve okul süreçleri, aile ilişkileri gibi tüm aşamalardan sorumlu bir uzman bulunmaktadır. Bu uzman hem politikaları uygulamakta hem de diğer profesyonellerin işleyişlerini takip etmektedir. Kurul toplantıları da alınan kararlar da etkin rol oynamaktadır. Öte yandan filmde birden çok kurum/kuruluşa yer verilmiştir. Bunlardan biri eğitim kurumudur. Çocuğun eğitiminin tamamlanması amacıyla zaman zaman yaşanan okul değişikliğine rağmen hiçbir zaman eğitim hayatının sonlandırıldığı görülmemiştir. Aynı zamanda zorunlu eğitimin uygulamaya geçirilmesi esnasında çocuk, uzmanlar ve öğretmenler tarafından desteklenmiştir.

Çocuğun devamlı bulunduğu diğer bir yer ise sağlık kuruluşlarıdır. Almanya'daki sağlık sistemi, filmde Benni'nin tıbbi tedavi süreçlerinde ekrana zaman zaman yansımaktadır. Bu süreç Benni'yi, hem farklı bir tedavi uygulanmasının önündeki yasal yaş sınırı bakımından hem de tedavinin yöntemi bakımından etkilemektedir. Çocuğun tıbbi süreçlerinden sorumlu bir hekim bulunmaktadır. Uygulanan tedaviler diğer uzman ekip tarafından gözden geçirilmektedir. Eğer farklı bir tedavi uygulaması söz konusu ise bu durumda anneden onam alındığı ve sonrasında tedaviye başlandığı görülmektedir. Burada doktorun çocuğun yararına olacağı düşüncesiyle farklı bir ülkeye gönderme girişimi filmde dikkat çeken noktalar arasında yer almıştır. En büyük sorunun, Benni'nin bulunduğu yaşın yatılı tedavi için uygun olmaması ve Benni'ye uygun yatılı tedavinin bulunamaması olduğu görülmektedir. Doktor ile Bayan Bafana arasında geçen sahnede tedavinin seyrine ilişkin şu diyaloglar yer almıştır:

Bafana: Maalesef Benni ile ilgili güzel bir haber yok. Bölgedeki kurumlardan 37 red aldım. Kapalı bir tesiste olağanüstü kabul için beklemekte olan bir başvurum var. Aslında Benni bunun için hala çok genç. Psikiyatri kliniğinde daha fazla yatarak tedavi edilmesi gerekiyor. Ama o zamana kadar Benni bu acil durum sığınağında kalacak.

Doktor: İki ila üç hafta içinde bir yer ayarlanacak.

Görevli: Benni'nin kliniğe değil uzun vadeli bir çözüme ihtiyacı var.

Öğretmen-Roland: son bir kez yatılıya kalması yardımcı olacaktır. Bir süreliğine.

Doktor: Yurt dışında yoğun bir programa dâhil olmasını önermek istiyorum. Kenya'ya giden birinden harika sonuçlar elde etmiştik. Oradan biriyle irtibata geçebilirim.

Bayan Bafana: Bunun için çok küçük. Lütfen daha etkili fikirler bulmak için birlikte çalışalım.

Benni'ye müdahaleyi etkileyen bir başka unsur ise meslek elemanlarının sahip olduğu mesleki görev ve etik sorumluluklarıdır. Filmde Benni ve öğretmenin geçirdiği

vaktin artmasıyla birlikte aralarındaki bağı güçlendiği görülmektedir. Eğitimcinin meslek tanımına uymayan hareketlerde bulunması (örneğin Benni'yi evine götürmesi) mesleki sınırların aşıldığını göstermektedir:

Micha: Benni, uyan geldik (kuruma). Hey güçlü fare (Benni bağıyor).

Benni: Hayır burada kalmak istemiyorum. Hayır, seninle eve gitmek istiyorum.

Micha: Sakin ol.

Benni: Seninle kalmak istiyorum. Sadece bir gece.

Micha: Olmaz.

Benni: Neden? (Benni kafasını cama vuruyor, başı kanyor.)

Micha: Tamam seni yarın sabah buraya getireceğim ama bir daha böyle bir şey yapmayacaksın.

(Micha'nın evine geldiler. Arabadan inmeden önceki sahne)

Micha: Benni, bunun bir istisna olduğunu unutma.

Benni: Tamam.

Micha: Sana güveniyorum o zaman.

Ardından Micha, sınırları ihlal ettiğini fark etmesi üzerine Benni'yle mesleki çalışma yürütmek istemez. Durumu Bayan Bafana ile paylaşır:

Micha: Onunla ilgilenmeyi bırakmayı düşünüyorum. Bunun olabileceğini düşünmemiştim ama işime olan mesafemi kaybediyorum.

Bafana: Ciddi misin?

Micha: Evimde kalmasına izin verdim.

Bafana: Kahretsin! Gerçi bu sadece senin başına gelmedi.

Micha: Sürekli kayboluyor. Kontrolünden çıktı artık. Üzgünüm.

Kronosistem

Bu bölümde filmdeki sahneler doğrultusunda Benni'nin kişilik özelliklerinde ve yaşadığı çevrede zaman içinde meydana gelen değişimler aktarılmıştır.

Benni'nin bebeklik döneminde yaşadığı travma deneyimi onun ilerleyen yaşlardaki hayatı ve ilişkileri üzerinde etkili olmaktadır. Zaman geçtikçe travmanın etkisi azalmamakta tam tersine hayatının daha fazla alanına yayılmaktadır. Filmde görüldüğü üzere; öfkeli davranışları, geceleri yatağını ıslatması, yüzüne dokunulmasına izin vermemesi travma deneyimlerinin geçmişte kalmadığını, yaşadığı her olumsuz olayda katlanarak daha da arttığını göstermektedir.

Benni'de problem olarak görülen şiddet, saldırganlık, öfke içeren davranışların azalması için uygulanan kısa süreli tıbbi tedaviler yeterli

olmamaktadır. Çocuk hizmetleri kapsamında Benni'ye uygun, uzun süreli tedavi seçeneklerinin olmaması Benni'nin yaşadığı problemlerin zaman içerisinde daha da fazla artmasına yol açmaktadır. Filmde yer yer Benni'nin kısa süreli değil uzun süreli bir tedaviye ihtiyacı olduğu vurgulanmaktadır.

Benni'nin terapötik bir sürece başlaması için ise öncelikle sabit kalacağı bir yerin olması gerekmektedir. Benni kaldığı kurumlardan kısa sürede ayrılmak durumunda kaldığı için bu da mümkün olmamaktadır.

Benni kurumda kaldığı süre boyunca oradan gitmeyi istemekte ve annesinin onu almasını beklemektedir. Annesinin ne zaman geleceğini kurumdaki çalışanlara ve telefonla annesiyle konuştuğunda ona sormaktadır. Annesinin gelmediği her an onun için katlanılmaz olmaktadır. Beklemek ve sonucunda istediğine ulaşamamak Benni'nin problem davranışlarını ortaya çıkaran bir etkidir. Annesinin belli zaman aralıklarında düzenli bir şekilde Benniyle vakit geçirememesi ve Benni'nin ihtiyacı olduğu anlarda anneye ulaşmanın zor olması onu duygusal anlamda zorlamaktadır.

Film boyunca Benni'nin eğlendiği ve kendini iyi hissettiği iki zaman dilimi dikkat çekmektedir. İlki annesi ve kardeşleriyle birlikte bir saatliğine kurum dışında geçirdiği vakit; ikincisi de Micha ile Benni'nin üç gün boyunca ormanda kaldığı zaman dilimidir.

Bu zaman diliminde Micha Benni'nin öfkesini sağlıklı yollardan ifade etmesine alan açmış, onunla birebir ilgilenmiş, sevdiği şeyler hakkında konuşmuş, tüm vaktini ona ayırmıştır.

Benni'nin bu şekilde olduğu gibi birebir onunla zaman geçirecek kişilere ihtiyacı vardır. Bir defasında Bayan Bafana Benni'yi kaldığı klinikten alır ve kuruma getirir. Benni Bayan Bafana'dan yanında kalmasını ister.

Benni: Bayan Bafana bir süreliğine burada kalabilir misin?

Bafana: Korkarım kalamam canım. Başka bir çocukla ilgilenmem gerekiyor ama işim biter bitmez hemen geleceğim. Söz veriyorum.

Zamanı ona iyi gelen birileriyle birlikte geçirmek Benni'nin gelişiminde olumlu bir yere tekabül etmektedir. Fakat gelişim sürecine bakıldığında Benni'nin birileriyle bu şekilde geçirdiği zamanlar son derece azdır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu kısımda kuramın kavramlarıyla ilişkili olarak bulguların tartışmasına ve sonuçlara yer verilecektir.

Mikrosistem

Benni'nin diğer ortamlardaki etkileşimlerini de şekillendiren temel ilişkilerinin mikrosistem düzeyinde olduğu görülmektedir. Benni bebeklik

dönemlerinde ona bakım verenler tarafından ihmal ve istismar içeren ilişkilere ve davranışlara maruz kalmıştır. Koruma ve bakım ihtiyacının kurumlarda sağlanması ise onun sağlıklı ev ve aile ortamına sahip olmadığını, ihtiyaçlarının ebeveynleri tarafından karşılanmadığını göstermektedir. Collin-Vezina ve diğerleri (2011) tarafından yatılı kurum bakım hizmetlerinden yararlanan çocuklarla yapılan çalışmada bu çocukların yaşamlarında yüksek oranda ihmal ve istismar içeren deneyimler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İncelediğimiz filmde, Benni ev ve aile ortamından uzaklaşmak istememektedir. Annesine ulaşma çabaları annesinin ise bu taleplere onun istediği şekilde cevap verememesi anne ve çocuk arasında karşılıklılık zemininde sürdürülen bir ilişki olmadığını göstermektedir.

Benni'nin anneyle ilişkisine daha geniş bir boyutta bakıldığında; bu ilişkinin sağlıklı bir şekilde sürdürülememesinin nedenleri ekzo ve makro sistemlerde yer almaktadır. Filmin sonlarına doğru annenin Benni'yi yanına almaktan vazgeçmesinin nedeni olarak; onun problemlili bir çocuk olduğunu hatta ondan korktuğunu ifade etmesi Benni'ye karşı ebeveynlik rolünü yerine getirme gücünü kendinde bulamadığını göstermektedir. Benni'ye nasıl yaklaşacağı, kendi korku ve tereddütleri ile ilgili danışmanlık desteğine ihtiyacı vardır. Fakat makrosistem boyutunda çocuğun ailesiyle çalışma noktasında yeterli çalışmaların olmaması anneyle Benni ilişkisini olumsuz anlamda etkilemektedir. Bronfenbrenner'in (1979) belirttiği gibi; ebeveynlik rollerinin işlevsel bir şekilde yerine getirilmesi; çocuk bakım düzenlemelerinin yeterliliğine, arkadaş veya komşular gibi sosyal destek sistemlerinin varlığına, sağlık ve sosyal hizmetlerin kalitesine, kamu politikaları ve uygulamalarının benimsenmesine bağlıdır. Piel ve diğerlerinin (2017) yaptığı çalışmada da çocuk refahını içeren makrosistem boyutundaki gelişmelerin koruyucu ailelerin faaliyetlerini doğrudan etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Bakımevindeki mikro ilişkilerde de Benni'nin aile yanına dönme talepleri ile duygusal ve sosyal yakınlık kurma isteği kurumun çizdiği sınırlar ve görevlilerin mesleki rolleri gereği onun istediği şekilde karşılık bulamamaktadır. Eğitimci Micha ile ilişkisinde Benni'nin ona "baba" diye hitap etmesi ve kurumdan kaçıp onun evine gelmesi Micha'nın meslek elemanı rolünün ona verdiği sınırları aşan talepler olmaktadır. Mesleki etik ilkelere uyararak müdahalede bulunma sorumluluğu gereği Benni ile ilişkide bu noktaya gelen meslek elemanları sınır koymak durumunda kalmaktadır. Bu sınır da Benni tarafından tepkiyle karşılanmaktadır.

Mikro ilişkilerde Benni'nin lehine gerçekleşen bir güç dengesinin gerçekleşmediği görülmektedir. Benni'nin tek taraflı alınan kararlar sonucunda onun kabul etmediği bir şekilde ailesinden uzak kalması baş edemeyeceği güç ilişkileri altında ezildiğini göstermektedir. Bununla birlikte çok küçük yaşlarında kuralların ve sınırların olduğu çocuklarla ilgili hizmet veren resmî kurumlarla tanışması güç ilişkilerinin yine Benni aleyhine işlediğini göstermektedir. Bu sistemde kendini ifade etmekte zorlanan Benni taleplerini daha yüksek sesle, kendine ve etrafa zarar verecek şekilde saldırgan ve öfkeli bir biçimde ifade etmektedir. Ayaz ve diğerleri

(2012) tarafından kurum bakımında kalan çocuklar ile ailelerinin yanında büyüyen çocukların karşılaştırıldığı çalışmada kurum bakımında olan çocuklarda daha fazla karşı gelme bozukluğu, davranım bozukluğu, dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu görüldüğü sonucuna ulaşılmış; kurumda geçirilen sürenin, kuruma gelmeden önce istismar öyküsünün olması ise ruhsal belirtileri yordayıcı etkenler olarak tespit edilmiştir. Benni geçmiş olumsuz yaşam deneyimlerinin de etkisiyle kaldığı kurumlarda sınırları olabildiğince zorlamakta, kurallar karşısında büyük tepkiler vermektedir. Benni'nin öfkeli ve saldırgan bir biçimde kendini ifade etme çabaları da “problem” olarak görülmekte ve sadece bu problem davranışların tedavisi için bir yol izlenmektedir. Tedavi için bulunan ilaç destekli klinik odaklı çözümler de eşitsiz güç ilişkilerini devam ettirmektedir. Mikro düzeyde Benni'nin sosyal ve duygusal gelişiminin sağlıklı bir şekilde sürmesi için biyopsikososyal anlamda bütüncül müdahalelere ihtiyacı vardır. Bu da makrosistemin sunacağı imkânlarla mümkün olacaktır.

Mezosistem

Benni'nin mezosistem düzeyine yani mikrosistemleri arasındaki etkileşimlere bakıldığında onun gelişimini destekleyecek şekilde olumlu bağlantıların bulunmadığı görülmektedir. Anne ve meslek elemanları arasında düzenli, sağlıklı bir iletişim bulunmamakta, Benni'nin gelişim sürecinde iş birliği içerisinde hareket edilememektedir. Kişilerarasındaki bağlantıların zayıf olması da ailenin yetersiz kaldığı noktada devreye giren bakımevi gibi çocuğun gelişimini desteklemesi beklenen kurumları işlevsiz kılmaktadır. Bronfenbrenner (1979, s. 211) bir mezosistemdeki bir ortamın gelişim potansiyelini: “Kişinin o ortama ilk geçişi tek başına yapılmadıysa, yani yeni ortama önceki ortamlarda birlikte katıldığı bir veya daha fazla kişinin eşliğinde girerse artar.” şeklinde ifade etmiştir. Benni özellikle yeni bir bakımevine geldiğinde annesine ihtiyaç duymaktadır. Fakat sıklıkla bakımevi değiştiren Benni'ye anne yeni girdiği ortamlarda eşlik edememekte bu durum da Benni'nin sosyal uyumunu etkilemektedir.

Meslek elemanlarının anneye iletişim kurma çabalarının başarısız olması, bu durumun bir yerden sonra sadece anne ve meslek elemanlarının arasındaki bir mesele olarak görülmesi ve tarafların bu kısır döngü içinde hapsolmesi sorununun ortaya çıkarmaktadır. Bu durum meslek elemanlarının tükenmişliğine ve annenin yetersiz, ilgisiz, çocuğunun sorumluluğunu almayan bir anne olarak görülmesine yol açmaktadır. Tarafların bu döngü içinde çözümsüz kalmaları sürecin de verdiği psikolojik yorgunluğun da katkısıyla, onları da meseleye daha dar bir yerden bakmaya götürmektedir. Bu dar yer de yine Benni'nin problem davranışları olmaktadır. Fakat geniş perspektiften bakıldığında ise Bayan Bafana'nın Benni ile ilgili süreçlerde tek başına çalışması annenin sosyal ve ekonomik desteklerinin olmaması mezosistem düzeyindeki bağlantısızlıkların nedenleri hakkında daha fazla bilgi vermektedir. Bronfenbrenner (1979) mikrosistemlerin birbirleriyle zayıf

bağlantılı olduğu durumlarda destekleyici bağlantıların varlığı da yoksa mezosistemin gelişim için elverişli koşullar oluşturamayacağını vurgulamıştır.

Çocukların öznel iyi oluşlarının araştırıldığı bir çalışmada; ev dışında yatılı kurum bakımında bulunan çocukların koruyucu aile ve kendi aileleri ile yaşayan çocuklara kıyasla öznel iyi oluşları daha düşük çıkmıştır (Delgado vd., 2020). Lopez ve del Valle (2015) tarafından 238 kurum bakımında kalan çocukla yapılan çalışmada çocukların uzun süre kurum bakımında kalmalarının nedenlerinden biri de öz ailelerinin ciddi psiko-sosyal sorunlara sahip olmaları olarak tespit edilmiştir. Filmde görüldüğü üzere Benni kurum bakımından mutsuzdur. Kurum ve aile arasında kopuk bir ilişki vardır. Benni'nin annesiyle birlikte aynı evde yaşayabilmesi için annesinin ekonomik, sosyal, psikolojik desteklerinin olması; çocuk hizmetlerinin aileyle mesleki çalışmalar yürütmesi gerekmektedir. Bunlar da meslek elemanlarının kişisel çabalarıyla değil makro düzeyde atılacak adımlarla mümkün olacaktır. Bu destekler sağlanmadığı takdirde Benni kurum bakımında kalmaya devam edecektir.

Ekzosistem

Ekzosistem boyutunda annenin romantik ilişkisi ve iş hayatındaki gelişmeleri Benni'yi etkilemektedir. Annenin bu ilişkilerinde dikkat çeken husus; makrosistemin buralardaki etkisidir. Annenin erkek arkadaşıyla ayrıldığı zamanlarda iş bulması gerektiğini söylemesi ekonomik olarak başka bir desteğinin olmadığını ve ona bağlı olduğunu göstermektedir. Filmde annenin Benni ile ilgili süreçlerde tek başına olduğu, onunla profesyonel anlamda herhangi bir psikolojik ve sosyal destek yürütülmediği görülmektedir. Makro boyutta değerlendirildiğinde çocuk hizmetlerinin anneyi güçlendirecek bir destek sistemi bulunmamaktadır, bu da annenin Benni ile sağlıklı ilişki kurmasını engelleyen bir unsur olmaktadır.

Makrosistem

Makro boyutta ülkenin çocuk koruma sisteminin korunmaya ihtiyacı olan çocukların ihtiyaçlarının karşılanması noktasında yetersiz olduğu görülmektedir. Sistem o kadar yetersiz kalmaktadır ki Benni'nin başka bir ülkede bir kuruma nakledilmesi orada tedavi olması gerektiğine dair bir çözüm önerisi dahi bulunmuştur. Benni'nin saldırgan davranışlarıyla bu kadar görünür ve baskın olması aslında sistemin yetersizliklerini de açığa çıkarmaktadır. Bu yetersizlikle yüzleşmek ve alternatif politikalar üretmek yerine ise kolay yol seçilmekte, Benni sistem dışına çıkarılması, yok edilmesi gereken bir problem olarak görülmektedir. Eğer Benni görünmez bir hale getirilirse bir yerde tıkanan bu sistem ağır aksak işlemeye devam edecektir.

Benni'nin yaşadıkları karşısında sadece onunla süreci yürütmeye çalışmak onun ve meslek elemanlarının çocuk hizmetleri sisteminin içinde kaybolmasına neden olmaktadır. Makro düzeyde eksikliklerin olması daha alt düzeydeki kurumların kendi içinde bu sorunu çözmeye çalışmalarına yol açmaktadır. Bu

çözümler de Benni problem davranışlar sergilediğinde onun başka bir bakımevine geçişinin sağlanması ya da kriz durumlarında kliniğe yatırılmasından öteye geçememektedir. Bir yerden sonra sistem tıkanmakta, onun zarar verici davranışları gerekçe gösterilerek bakımevlerinden olumlu cevaplar gelmemektedir. Kurumda görevli bir meslek elemanın “Keşke bazen çocukları kilitleyebilseydik diyorum.” şeklindeki ifadesi ülkedeki çocuk koruma sisteminin tıkanıklığını ve meslek elemanlarının destek sistemlerinin olmadığını göstermektedir.

Kronosistem

Kronosistem boyutunda, Benni'nin bebekliğinden 9 yaşına kadar geçen süreçte gelişimini olumsuz anlamda etkileyen pek çok olay yaşamış olduğu görülmektedir. Zamanın geçmesine rağmen ona iyi gelen ilişkiler ağının eksikliğini yaşamaya devam ettiği, büyümesiyle birlikte etkileşimde bulunduğu sistemler arttıkça da bu durumun onun hayatının her alanına nüfuz ettiği görülmektedir. Benni'de öfke, saldırganlık olarak ortaya çıkan durumlar aslında yaşadığı travmatik olayların birer sonucudur. Örneğin; Benni'nin yüzüne annesinden başka biri dokunduğunda kendini kaybedecek derecede öfkelenmesi ve bunu yapan kişiye zarar vermesinin nedeni bebekken yüzüne bebek bezinin bastırılması sonucu yaşadığı travmatik olaydır. Yaşadığı bu olumsuz deneyim onun 9 yaşında hayatını ve ilişkilerini etkilemeye devam etmektedir. Ayrıca bu örnek bize 0-2 yaş döneminde Benni'nin onun bakımını sağlayan kişi/kişilerle sağlıklı bir ilişkisinin olmadığına dair de ipuçları vermektedir.

Benni'nin yaşadığı bu olumsuz yaşantılar bebekliğinde kalmamış, sonrasında da devam etmiştir. O yüzden ailesinden yeterli bakımı alamadığı için korunma ihtiyacı olan çocuk kapsamına girmiş ve ihtiyaçlarının çocuk hizmetleri bünyesindeki kurumlar aracılığıyla karşılanması uygun görülmüştür. Bu noktada çocuk hizmetlerinin Benni'nin gelişim sürecinin sağlıklı ilerlemesi için güvenli bir yer ve travmatik deneyimlerinin sağaltımı için ona uygun tedavi modelleri sunması beklenmektedir. Fakat bu iki temel ihtiyacı da karşılanmamaktadır. Benni kısa aralıklarla sürekli kurum değiştirmek durumunda kalmakta, tedavi süreçleri aksamaktadır. Bunun sonucunda da zaman içinde Benni'nin olumsuz yaşantıları azalmak yerine artmaya devam etmektedir. Nasıl ki bebekliğinde yaşadıkları 9 yaşındaki halini etkiliyorsa, ona uygun çözümler bulunmadığı sürece geleceği de bu yaşadıklarından etkilenecektir. Makro boyuttaki politikaların eksikliği, mikro düzeydeki ilişkilerin yokluğu Benni'nin kişisel zamanı üzerinde etkilidir. Benni'nin zamanını nasıl geçireceği, zaman içinde nasıl biri olacağıın belirleyicileri çevresel faktörlerle son derece ilişkilidir.

Sonuç itibariyle filmde görüldüğü üzere çevresel faktörler hesaba katılmadan yapılan “Benni'nin yıkıcı ve saldırgan davranışları eşittir problem” çıkarımı; problem davranışların ortadan kaldırılması için yapılan müdahaleler yetersiz kaldıkça yerini “Problem eşittir Benni”ye bırakmıştır. Daha uygun çözümler için Benni ile onun etkileşim halinde olduğu mikrodan makroya bütün sistemin

detaylı bir şekilde görülmesine ve bu tabloda aksayan noktalar neresiyse oralarda yapılacak esaslı düzenlemelere ihtiyaç vardır. Benni'nin tablosunda ise makro düzeydeki aksaklıkların onun yaşadığı problemler üzerinde son derece etkili olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu problemlerin çözümü noktasında makro düzeyde yapılacak daha fazla düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır.

Benni de gelişen yıkıcı ve saldırgan davranışlara sadece tıbbi tedaviyle yok edilmesi gereken “hastalıklar, rahatsızlıklar, sorunlar” olarak değil, bunları Benni/birey-çevre etkileşimleri neticesinde ortaya çıkan tepkiler olarak görmek; bununla birlikte “Bu semptomları nasıl yok edebiliriz?” sorusu yerine “Burada neler oluyor da Benni bu semptomları yaşıyor, bu davranışları gösteriyor?” sorusunu sormak anlamlı olacaktır. “Burada neler oluyor?” sorusunun cevabını bulabilmek için ise bu çalışmada ekolojik sistem kuramının sunduğu harita bize yardımcı olmuştur.

Benni'ye yönelik uygulanan tedavi sadece ilaç desteğini kapsayan kısa süreli bir tedavidir. Bunun yerine psikolojik ve sosyal faktörlerin de Benni'nin gösterdiği semptomlar üzerinde nasıl etkilerinin olduğunun tespit edilmesine ihtiyaç vardır. Problem davranışlara yönelik biyopsikososyal açıdan yapılacak bir değerlendirme ve bu doğrultuda yapılacak müdahalelere gereksinim duyulmaktadır. Ekolojik sistem kuramı Benni'nin gösterdiği problem davranışların üzerinde sosyal faktörlerin ne kadar etkili olduğunun önemini göstermiştir. Biyopsikososyal yaklaşım psikolojik boyuta dair detaylı değerlendirmeler içermektedir. Fakat ekolojik sistem kuramının özellikle makro boyutta olanlara dair zengin tablo sunması sosyal boyutun sadece aile, arkadaşlar gibi dar bir çerçevede kalmamasını sağlamaktadır. Kuramın bu özelliği biyopsikososyal değerlendirmenin sosyal boyutuna dair yapılacak değerlendirmeleri de zenginleştirmektedir.

Kuram, problemin kaynaklarının nerelerde olabileceğine dair önümüze büyük bir resim koymuştur. Fakat resmin içindeki her bir parçanın daha iyi anlaşılması için farklı kuramların sunduğu bilgilere de ihtiyacımız vardır. Bu açıdan değerlendirdiğimizde sadece ekolojik sistem kuramının sunduğu çerçeveden yararlanmak Benni'yi anlama noktasında bizi kısıtlı bırakabilir. Farklı kuramlar, örneğin; psikanalitik kuram, bakımveren-çocuk ilişkisini odağına alan bağlanma kuramı, aile üyelerinin aralarındaki ilişkileri anlamaya yardımcı olan aile sistemleri kuramları gibi kuramların sunduğu bakış açıları bu noktada bize yarar sağlayabilir.

Çalışma bize göstermiştir ki; *System Crasher* filmi ekolojik sistem kuramının kavramsal ve kuramsal boyutunun daha iyi anlaşılması noktasında katkı sunmaktadır. Bu açıdan değerlendirdiğimizde çalışma sosyal hizmet eğitiminde kuramsal bilginin filmler aracılığı ile pekiştirilmesinin mümkün olabileceğine dair fikir vermiştir. Bu doğrultuda şöyle öneriler sunabiliriz; filmler özellikle lisans eğitiminde kuramlarla ilgili derslerin içeriğine eklenebilir. Teorik bilginin akabinde filmler gerek sınıfta hep birlikte gerekse bireysel olarak izlenebilir. Sonrasında öğrencilerin kuram ve film ilişkisine dair yorumları alınabilir. Bunun yanı sıra

filmler görsel dokümanlar olduğu için kuramların sunduğu teorik bilgi doğrultusunda yapılacak uygulamaların nasıl olacağına dair de fikir verebilir.

Tüm bunların neticesinde çalışmanın sosyal hizmet eğitiminde filmlerin kullanılmasına örnek teşkil edeceğine ve sosyal hizmet literatürüne katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

Yazar Katkı Oranı ve Çıkar Çatışması Beyanı: Yazarlar çalışmaya eşit katkı vermiştir ve herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

Ayaz, M., Ayaz, A. B., Başgöl, Ş. S., Karakaya, I., Gülen Şişmanlar, Ş., Yar, A. & Dikmen, S. (2012). 3-5 yaş grubu kurum bakımındaki çocuklarda ruhsal hastalık sıklığı ve ilişkili etmenler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 23 (2), 82-88.

Baldwin, N. & Walker, L. (2015). Değerlendirme (B. Yıldırım, Çev.). R. Adams, L. Dominelli & M. Payne (Ed.), *Sosyal hizmet: Temel alanlar ve eleştirel tartışmalar* içinde (ss. 255-342). Ankara: Nika Yayınevi.

Baykara Acar, Y. & Acar, H. (2002). Sistem kuramı-ekolojik sistem kuramı ve sosyal hizmet: temel kavramlar ve farklılıklar. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 13 (1), 29-35.

Berg, B. L. & Lune, H. (2019). İçerik analizine giriş (E. Ş. Akay, Çev.). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* içinde (ss. 343-378). Konya: Eğitim Yayınevi.

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (1989), <https://www.unicef.org/turkiye/çocuk-haklarına-dair-sözleşme>, (Erişim Tarihi: 20.05.2023).

Bronfenbrenner, U. (1976). The experimental ecology of education. *Educational Researcher*, 5 (9), 5-15.

Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American psychologist*, 32 (7), 513-531.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Bronfenbrenner, U. (1986a). Ecology of the family as a context for human development: research perspectives. *Developmental Psychology*, 22 (6), 723-742.

Bronfenbrenner, U. (1986b). Recent advances in research on the ecology of human development. In R. K. Silbereisen, K. Eyferth, & G. Rudinger (Eds.), *Development as action in context: Problem behavior and normal youth development* (pp. 287-309). New York, NY: Springer-Verlag.

Bronfenbrenner, U. (1994). Ecological models of human development. In T. Husen & T. N. Postlethwaite (Eds.), *International encyclopedia of education* (2nd ed., Vol. 3, pp. 1643-1647). Oxford, UK: Pergamon Press and Elsevier Science.

Bronfenbrenner, U. (Ed.). (2005). *Making human beings human: Bioecological perspectives on human development*. Thousand Oaks: Sage.

Bronfenbrenner, U. & Ceci, S. J. (1994). Nature-nuture reconceptualized in developmental perspective: a bioecological model. *Psychological Review*, 101 (4), 568-586.

Collin-Vézina, D., Coleman, K., Milne, L., Sell, J. & Daigneault, I. (2011). Trauma experiences, maltreatment-related impairments, and resilience among child welfare youth in residential care. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 9 (5), 577-589.

Çocuk Koruma Kanunu (2005, 15 Haziran). Resmî Gazete (Sayı: 25876). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5395.pdf>, (Erişim Tarihi: 20.06.2023).

Delgado, P., Carvalho, J. M., Montserrat, C., & Llosada-Gistau, J. (2020). The subjective well-being of portuguese children in foster care, residential care and children living with their families: Challenges and implications for a childcare system still focused on institutionalization. *Child Indicators Research*, 13, 67-84.

Downey, E. P., L. Jackson, R., E. Puig, M., & Furman, R. (2003). Perceptions of efficacy in the use of contemporary film in social work education: an exploratory study. *Social Work Education*, 22 (4), 401-410.

Fingscheidt, N. (Yönetmen). (2019). *System Crasher* [Film]. Filmartı.

Izat, Y. (2020). Kinder-und jugendpsychiatrischer kommentar zum film "systemsprenger". *Zeitschrift für Kinder-und Jugendpsychiatrie und Psychotherapie*, 48 (3), 1-5.

Levi, S. (2021). Childism: a review of falih koksâl's article on "needs, habits and children's wellbeing" alongside an exploration of the film "system crasher". *Romanian Journal of Psychoanalysis*, 14 (1), 175-179.

Lopez, M. & del Valle, J.F. (2015). The waiting children: pathways (and future) of children in long-term residential care. *British Journal of Social Work*, 45 (2), 457-473.

Mattaini, M. A. (2008). Ecosystems theory. In B. A. Thyer, K. M. Sowers, & C. N. Dulmus (Eds.), *Comprehensive handbook of social work and social welfare, Vol. 2. Human behavior in the social environment* (pp. 355-377). John Wiley & Sons Inc.

Newman, B. & Newman, P. (2020), *Theories of adolescent development*. Waltham, MA: Academic Press.

Piel, M. H., Geiger, J. M., Julien-Chinn, F. J. & Lietz, C. A. (2017). An ecological systems approach to understanding social support in foster family resilience. *Child and Family Social Work*, 22, 1034-1043.

Shelton, L. (2019). *The Bronfenbrenner primer: A guide to develecology*. New York: Routledge.

Silverman, D. (2018). *Nitel verileri yorumlama* (E. Dinç, Çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi.

Talu, E. & Elmas, İ. A. (2020). Ergenlerde akran zorbalığını konu alan “Klass” adlı filmin ekolojik sistemler kuramı açısından incelenmesi. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi (GPD)*, 1 (2), 99-123.

Weiss-Gal, I. (2009). Teaching critical perspectives: analyses of professional practice in the film *Ladybird*, *Ladybird*. *Social Work Education*, 28 (8), 873-886.

Yang, C. (2021). Moral education in mainland china today: a bio-ecological systems analysis. *Journal of Moral Education*, 50 (4), 1-15.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. bs.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, Ç. & Zengin, O. (2019). Bir eğitim materyali olarak “Canım Kardeşim” filminin sosyal hizmet eğitiminde kullanımı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (70), 667-674.